

NTFs Midnattssolsymposium 2019:

Estetikk, kvalitet og etikk i midnattssolens rike

NTFs fagsjef Øyvind Asmyhr og leder av NTFs fagnemnd Elisabeth Jonsson inviterte til NTFs fjerde midnattssolsymposium 13. – 14. juni på Clarion Hotel The Edge i Tromsø. Generalsekretær Morten H Rolstad orienterte om NTFs engasjement og samarbeid med spesialistforeningen i allmennmedisin og Norsk sykepleierforbund om utarbeidelse av et Policydokument – Kosmetisk behandling i allmennmedisin, odontologi og sykepleie som vil være et førende dokument for NTFs etiske tilnærming til denne type behandlinger.

Moderator var Arne Lund, som guidet deltakerne gjennom to dager tettpakket med ulike foredrag og synspunkter på aktuelle estetiske og etiske valg og problemstillinger behandlere står overfor i den kliniske hverdagen.

Lege og forfatter Kari Løvendahl Mogstad åpnet symposiet med sitt foredrag «Sykt perfekt – når jakten på et vakkert ytre går på helsa løs», og et kritisk blikk på dagens utseendeidealer. Utviklingen har gått så fort at vi ikke har klart å henge med hverken som samfunn, enkeltpersoner eller fagpersoner. Mogstad stiller en rekke aktuelle spørsmål om hva dette fokuset på et perfekt ytre gjør med oss, og hvordan påvirker dette våre valg på vegne av egen helse? Hvilke rollemodeller har dagens unge, og hvordan kan vi som foreldre og fagfolk bidra til at flere klarer å stå imot kroppspresstet? Hva gjør tannlegen når tenåringer ber om tannbleking? Hva skjer med den faglige integriteten når pasientene blir mer kravstore? Mogstad avsluttet forelesningen med et ønske om at tannleger som helsepersonell kan bidra til at barn kan bli mindre selvkritiske og flinkere til å være glad i seg selv.

Mogstad ble fulgt opp av to andre representanter for legestanden, nemlig Henrik Vogt og Andreas Pahle, som ønsket å heve blikket fra hva helsefolk *kan* gjøre, til hva de *bør* gjøre, og enda viktigere hva de *ikke* bør gjøre. Er estetisk tannbehandling i det hele tatt forenlig med tannlegegjerningen? Deres hovedpoeng er at den kosmetiske behandlingen retter seg mot friske mennesker med det målet om å endre en persons utseende, og ikke er behandling eller forebygging av sykdom. Derimot argumenterer de at kosmetisk behandling endrer

oppfatningen i samfunnet av hva som er normalt og «bra nok», som igjen øker press og bekymring, og fører til uhelse. Hva skal leger og tannleger drive med? Det er ikke influencere og tenåringene som sitter på den medisinske teknologien, og hvis ikke inngrepene tilbys vil etterspørselen også minske. Pasientene kjenner ikke konsekvensene av inngrepene, og ansvaret hviler fullt og helt på helsepersonell som tilbyr disse tjenestene. Hvis det er skam og komplekser som er årsaken til kirurgiske inngrep mener Vogt og Pahle at det finnes andre, bedre måter å adressere dette. Legene testet også publikum ved å spørre om definisjonen av *tannlege* rett og slett bør endres til; «Tannlegeprofesjonen er yrkesutøvere som utfører behandling av sykdom i tenner, munnhule og omliggende vev, samt kosmetisk forbedring av utseendet i disse strukturene»? Ingen i publikum følte seg komfortabel med denne definisjonen.

Det økende markedet for kosmetisk og estetisk behandling og den etiske grensen var et gjennomgående tema for flere av foredragene. Flere av foredragsholderne påpekte at tannleger så absolutt driver med både kosmetisk og estetisk behandling som er forenlig med behandling av sykdom. Estetisk behandling med rehabilitering og rekonstruksjon av det normale kan det stilles spørsmål ved – for hva er egentlig *normalt*? Hvor går grensen mellom helsearbeid og medisinsk behandling, og hvor langt er vi villige til å gå som fagpersoner? Tannlege og kirurg Heming Olsen Bergem illustrerte og diskuterte dette med en rekke ulike kirurgiske inngrep i den etiske gråsonen, mens Jon Dahl og Torgils Lægreid debatterte forsvarlighet og risiko rundt tannbleking.

Det var likevel ikke bare pekefinger og moralprekener – noen personer har tross alt et reelt behov for rekonstruksjoner og inngrep, blant annet på grunn av medfødte avvik, nedsatt funksjon, sykdom eller traumer, og målet for enhver tannlege er selvfølgelig å oppnå tilfredsstillende og optimale estetiske resultater. Symposiet kunne derfor også by på mye god informasjon om hvordan nødvendig behandling gir best estetisk resultat. Torgils Lægreid og Arne Lund ga deltakerne en gjennomgang av aktuelle teknikker og materialer for an-

teriore restaureringer, rikelig illustrert med kliniske kasus. Annlaug Stensland viste en rekke kasuistikker av kjeveortopedi på voksne, mens Morten Klepp gikk gjennom diagnostisering, indikasjoner og teknikker for kirurgisk korreksjon av gingivale retraksjoner og kroneforlenging. Også bruk av ulike materialer ble dekket – Ulla Pallesen informerte om ulike metoder, fordeler og ulemper med bruk av direkte plast, mens Hans Jacob Rønold og Lisa Prinzell holdt hvert sitt foredrag om ulike keramer.

Mange spørsmål og mange svar

Paneldebatten fredag ga en interessant meningsutveksling om estetikk, etikk og butikk. Første del av debatten tok utgangspunkt i kliniske kasus med ulike etiske problemstillinger knyttet til funksjon og estetikk i forbindelse med behandlingsplanlegging. Panelet ga ulike innspill på faktorer rundt nødvendigheten for behandling, og mulige langvarige skader og komplikasjoner som kan oppstå ved de ulike behandlingsalternativene. Generelt sett ble det gjennomgående manet til å alltid sette pasientsikkerheten først, og viktigheten av å opprettholde etiske verdier og omtale for vår profesjon.

Som fagforening arbeider NTF for kvalitet i alle ledd i utøvelsen av tannlegeyrket. Det er ikke tvil om at estetikk spiller en stor rolle i hvor fornøyde pasientene er med tannbehandlingen. Var behandlingen vellykket? Ble det pent? Samtidig er

tillitt en viktig faktor, og det er viktig at profesjonen opererer med tydelige etiske retningslinjer og verdier slik at yrkesstoltheten og profesjonaliteten opprettholdes i møte med det økende presset fra pasienter og samfunn om et perfekt utseende. Kvalitet og pasientsikkerhet skal alltid komme først, og vi skal tilby pasienten behandling som vi faktisk kan stå inne for.

Deltagerne virket meget fornøyde med to intensive dager, der man fikk mange svar, men hvor det forhåpentligvis også har dukket opp god del spørsmål om fremtiden og hvilken utvikling vi ønsker for tannlegefaget. Vi håper disse to dagene har gitt nye tanker, faglige synspunkter og kunnskap om hvordan den estetiske behandlingen kan utføres på best mulig måte, og at deltakerne har gjort seg noen nye refleksjoner om når behandlingen skal utføres, og når den kanskje skal unngås.

Hans Jacob Rønold.

Paneldebatt.

Moderator Arne O. Lund.

Kari Løvendahl Mogstad.